

دانشکده طب سنتی

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی

رساله

جهت دریافت درجه دکترای تخصصی Ph.D. اخلاق پزشکی

عنوان

تبیین مفهوم و ابعاد صلاحیت اخلاق حرفه‌ای برای دانشجویان پزشکی: طراحی و اعتبار یابی پرسشنامه

اساتید راهنما

دکتر فریبا برهانی

اساتید مشاور

دکتر شبینم بزمی

دکتر عباس عبادی

نگارش

دکتر جواد رجبی آلنی

چکیده فارسی

عنوان: تبیین مفهوم و ابعاد صلاحیت اخلاق حرفه‌ای دانشجویان پزشکی: طراحی و اعتباریابی پرسشنامه.

سابقه و هدف: دانشجویان پزشکی، به دلیل مسوولیت خطیری که در آینده به عهده خواهند گرفت، باید همزمان به صلاحیت‌های فنی و اخلاقی دست یابند. با وجود تعریف و دیدگاه‌های مختلف درباره صلاحیت اخلاق حرفه‌ای، مطالعات معدودی در ایران انجام شده است. همچنین به دلیل کمبود ابزارهای عینی مبتنی بر بافتار ایرانی، این پژوهش با هدف تبیین مفهوم و ابعاد صلاحیت اخلاق حرفه‌ای دانشجویان پزشکی و تهیه پرسشنامه و اعتباریابی آن انجام شده است.

روش بررسی: پژوهش حاضر مطالعه‌ای با رویکرد ترکیبی متوالی اکتشافی از نوع طراحی پرسشنامه می‌باشد. در مرحله اول، با روش هیبرید مفهوم صلاحیت اخلاق حرفه‌ای برای دانشجویان پزشکی تبیین شد و سپس پرسشنامه طراحی گردید و اعتباریابی آن انجام شد.

یافته‌ها: در مرحله اول مفهوم صلاحیت اخلاق حرفه‌ای دانشجویان پزشکی تبیین شد که ویژگی‌های آن شامل احترام به ارزش‌ها و فضیلت‌ها، مسوولیت‌پذیری و حفظ کرامت بیمار به دست آمد. برای اعتباریابی، ابتدا روایی با مشارکت ۲۰ دانشجو و ۱۲ مدرس انجام شد. سپس داده‌ها مورد تحلیل و بررسی قرار گرفت. ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه با ۴۲ گویه، ۰/۸۶۴ به دست آمد. برای آزمون روایی سازه، از نمونه ۳۰۰ نفری دانشجویان استفاده شد. تحلیل عاملی اکتشافی نشان دهنده ۷ عاملی بودن پرسشنامه طراحی شده بود. در نهایت پرسشنامه دارای ۳۵ سوال شامل ابعاد مسوولیت‌پذیری، آسیب‌نرساندن، نوع دوستی، درستکاری، تعالی‌شغلی، خودکنترلی و رازداری طراحی گردید.

نتیجه‌گیری: این پرسشنامه می‌تواند به مدرسین پزشکی کمک می‌نماید تا با بررسی ابعاد ذکر شده در دانشجویان پزشکی به برنامه‌ریزی در زمینه آموزش پزشکی اقدام نمایند. همچنین به دانشجویان پزشکی کمک می‌نماید تا نقاط قوت و ضعف خود در زمینه صلاحیت‌های اخلاق حرفه‌ای را شناسایی نمایند.

واژگان کلیدی: صلاحیت اخلاق حرفه‌ای، تحلیل مفهوم، دانشجوی پزشکی، اعتباریابی پرسشنامه.

Abstract

Title: professional ethics competency for medical students: design and validation of questionnaire.

Background and Aim: Professional ethics is of critical issues in medical ethics domain. medical students are the future physicians who significantly contribute to public health development. Though, professional ethics is generally accepted, it is characterized with a wide range of different definitions. In Iran, despite activities on the area of medical ethics, especially, several recent publications, professional ethics of medical students lack adequate literature. On the other side, there is no valid instrument for assessment of ethical competency; thus, the present study indicates experimental results of qualitative studies conducted in Iranian context through exploring participants experiences then design and psychometric measurement was carried out.

Methods: An exploratory study of consecutive combination of qualitative and quantitative method for design questionnaire was conducted. In order to explore professional ethical competency of medical students, qualitative approach using conventional content analysis methods were used. Participants in this research, clinical teachers and medical ethics students in shahid beheshti University of Medical Sciences and Qom University of Medical Sciences were formed. The results of the first step and its dimensions are extracted and then used for making items. The second phase consisted of face validity, content, structure and internal and external consistency and reliability.

Results: Findings from qualitative data three themes of commit to values, responsibility and respect to patients was extracted. The literature review and related instruments the pool of items was completed by 120 items. In the quantitative analysis of the data showed that 42 items remained after the face and content validity. To construct validity of a cross-sectional study was conducted with participate of 300 medical students in Tehran. Then 7-factor exploratory factor analysis 7 items removed and a structure that a total of 42.9% of the variance was explained. internal consistency ($\alpha = 0.78$) and external stability ($ICC = 0.89$) were that is an appropriate reliability. The first factor "responsibility" with 9 items, the second factor "nonmaleficence" with 4 items, operating the third "altruism" with 7 items, the fourth factor "integrity" 5 questions, The fifth factor "excellence" with 3 items, the sixth factor "self-control" with 4 items and seven factor "confidentiality" was named with 3 items.

Conclusion: The 35 items questionnaire showed professional ethics competency of medical students. This questionnaire can help medical educators to examine this scale in order to improve and better plan professional ethics curriculum. It also helps medical students to identify the strengths and weaknesses in the field of professional ethics competencies. To develop the tools recommended that further research be using this questionnaire.

Keywords: professional ethical competency, students, medical, content analysis, questionnaire validation.